

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/45/2018
Identifikačné číslo spisu:	6713218818
Dátum vydania rozhodnutia:	15.04.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:6713218818.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. D. E. a 2/ M. E., bývajúcich v H., X. XXXX/X, zastúpených Advokátskou kanceláriou UHAĽ s. r. o. so sídlom vo Zvolene, Štefana Moyzesa 9877/43, v mene ktorej koná JUDr. Maroš Uhaľ, advokát a konateľ, proti žalovaným 1/ D. Z. Y., bývajúcemu v Y., G. XXX a 2/ J. Y., bývajúcej v H., L. XXX/XX, o splnenie povinnosti zaplatiť 40 000 eur spolu s príslušenstvom, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 15C/230/2013, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2017 sp. zn. 17Co/714/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia 1/ a 2/ sa žalobou, po účinnom späťvzatí jej časti, domáhali, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovanými 1/ a 2/ zaplatiť im 40 000 eur spolu s úrokom z omeškania. Ako rozhodujúce skutočnosti uviedli, že žalovaným 1/ a 2/ poskytli preddavok kúpnej ceny nehnuteľnosti, ktorú od nich chceli kúpiť. K dovŕšeniu prevodu nehnuteľnosti ale nedošlo, pretože nehnuteľnosť, zaťažená záložným právom, bola predaná vo verejnej dražbe tretej osobe. Žalovaní 1/ a 2/ sa tak na ich úkor bezdôvodne obohatili a preto sú povinní toto obohatenie vydať.

2. Okresný súd Zvolen rozsudkom z 26. februára 2015 č.k. 15C/230/2013-122 žalobu zamietol, žalovaným 1/ a 2/ nepriznal náhradu trov konania. Rozhodnutie o zamietnutí žaloby odôvodnil súd prvej inštancie tým, že v konaní vyšli najavo také nové skutočnosti, odlišné od skutočností, z ktorých žalobcovia 1/ a 2/ vyvodzovali právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, v zmysle ktorých žaloba o splnenie povinnosti zaplatiť 40 000 eur nie je dôvodná. Dôvodil, že žalobcovia 1/ a 2/ v konaní neuniesli bremeno tvrdenia a dôkazu, že žalovaní 1/ a 2/ sa na ich úkor obohatili. Po hodnotení v konaní vykonaných dôkazov dospel k záveru, že žalobcovia 1/ a 2/ síce poskytli žalovaným 1/ a 2/ preddavok na kúpnu cenu, avšak vo forme „pôžičky peňazí“ na splatenie dlhu žalovaného 1/ už vymáhaného v exekúcii. O zmluve o pôžičke peňazí 41 000 eur boli spísané notárske zápisnice, v ktorých povinné

osoby uznali dlh čo do dôvodu a výšky a súhlasili s vykonateľnosťou zápisníc. Na základe týchto zápisníc je exekúcia aj vykonávaná. Majúc na zreteli uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že je neopodstatnené tvrdenie žalobcov 1/ a 2/ o bezdôvodnom obohatení žalovaných 1/ a 2/ a „samotná záloha poňatá do zmluvy je potom zastieracím právnym úkonom“.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 29. marca 2017 sp. zn. 17Co/714/2015 potvrdil odvolaním žalobcov 1/ a 2/ napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a o trovách konania rozhodol v prospech žalovaných 1/ a 2/. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovia 1/ a 2/ neunesli dôkazné bremeno vo vzťahu k ich tvrdeniu, že sa žalovaní 1/ a 2/ na ich úkor obohatili. Práve naopak, boli to žalovaní 1/ a 2/, ktorí uniesli bremeno dôkazu v súvislosti s ich tvrdením, že právne vzťahy strán je potrebné posúdiť podľa notárskych zápisníc, z ktorých vyplýva právny dôvod poskytnutia finančných prostriedkov žalobcami 1/ a 2/ žalovaným 1/ a 2/ a ktoré teraz slúžia v prospech žalobcov 1/ a 2/ ako exekučný titul voči žalovaným 1/ a 2/.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzujú z ustanovenia § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“), a aj z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Navrhli napadnutý rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, prípadne napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, že sa zmení rozsudok súdu prvej inštancie tak, že ich žalobe bude vyhovieť. Podľa žalobcov 1/ a 2/ spočíva vada podľa § 420 písm. f/ CSP v tom, že súdy neprihliadli na podľa nich podstatné argumenty, najmä na zmluvu o budúcej kúpnej zmluve a kúpnu zmluvu, z ktorých nepochybne vyplýva právny dôvod poskytnutia sumy 40 000 eur, a ani na judikatúru nimi označenú, týkajúcu sa skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia v súvislosti s poskytnutím preddavku pred uzavretím kúpnej zmluvy. Žalobcovia 1/ a 2/ považujú argumentáciu odvolacieho súdu ohľadne pôžičky peňazí za nepresvedčivú a nedostatočnú. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobcovia 1/ a 2/ odôvodňujú tým, že odvolací súd tým, že ich plnenie žalovaným 1/ a 2/ pred uzavretím kúpnej zmluvy posúdil ako pôžičku, i keď v skutočnosti išlo o preddavok kúpnej ceny, sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pre prípad, že dovolací súd dospeje k záveru, že dôvod prípustnosti ich dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je daný, žalobcovia 1/ a 2/ žiadali, aby bol „preskúmaný“ dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Totižto z rozhodnutí dovolacieho súdu (na ktoré sa odvolávajú pri tvrdení prípustnosti ich dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, poznámka dovolacieho súdu) ani jedno nerieši úplne totožnú vec s predmetom prejednávaneho sporu, „t. j. posúdenie bezdôvodného obohatenia vyplývajúceho z preddavku na kúpnu cenu pri zrušenej zmluve oproti posúdeniu tvrdeného nároku ako nároku z pôžičky“. Podľa žalobcov 1/ a 2/ otázkou, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, je otázka: „Či možno spôsobom uvedeným v tejto veci „zmeniť“ právne platným a účinným spôsobom skutočný titul plnenia - preddavok na kúpnu cenu - na pôžičku, alebo či uvedená notárska zápisnica je ako úkon v rozpore so skutočným stavom neplatná a platný je právny úkon plnenia ako zálohy na kúpnu cenu“.

5. Žalovaný 1/ navrhol dovolanie žalobcov 1/ a 2/ odmietnuť ako neprípustné a žalovaná 2/ ho navrhla zamietnuť ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), a v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017).

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na

opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017).

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

10. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania [viď napr. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)]. Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

11. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 206/2016, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 158/2017, 8 Cdo 99/2017).

12. Žalobcovia 1/ a 2/ v dovolaní uviedli, že prípustnosť ich dovolania vyplýva najmä z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľmi namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne uplatnenými námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre

rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach dovolacieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (viď napr. R 129/1999 a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017).

16. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

17. Podľa žalobcov 1/ a 2/ spočíva vada podľa § 420 písm. f/ CSP v tom, že súdy neprihliadli na podľa nich podstatné argumenty a dôkazy (najmä zmluvu o budúcej kúpnej zmluve a kúpnu zmluvu, z ktorých nepochybne vyplýva právny dôvod poskytnutia sumy 40 000 eur).

18. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

19. Dovolací súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy civilného procesu dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď napr. R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

20. Pokiaľ žalobcovia 1/ a 2/ vyvodzujú existenciu procesnej vady konania uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP, tiež z podľa nich nesprávneho právneho záveru odvolacieho súdu, treba uviesť, že dovolací súd už za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy konštatoval, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012). Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, resp. prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, zotrváva rozhodovacia prax dovolacieho súdu aj v súčasnosti (viď napr. R 24/2017 a tiež rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 71/2018, 2 Cdo 49/2018, 3 Cdo 37/2018, 4 Cdo 1/2018, 5 Cdo 191/2018, 7 Cdo 79/2018, 8 Cdo 76/2018).

21. Žalobcovia 1/ a 2/ v dovolaní tiež tvrdia, že argumentácia odvolacieho súdu ohľadne pôžičky peňazí je nepresvedčivá a nedostatočná, z ktorého tvrdenia vyvodzujú vadu podľa § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd k tomu poznamenáva, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou odvolacieho súdu považovaná za inú procesnú vadu (než je zmätočnosť), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj R 111/1998). K rovnakému záveru dospelo neskôr tiež zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 (v dôsledku prijatia CSP), sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať za naďalej aktuálne.

22. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003). Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným v bodoch 8. a 9. svojho rozhodnutia riadne odôvodnil svoje závery, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP považuje dovolací súd v okolnostiach prípadu za neopodstatnenú aj námietku žalobcov 1/ a 2/, že odvolací súd neprihliadol ani na judikatúru nimi označenú (rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 256/2010, 1 Cdo 169/1996 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 380/1999). Uvedené rozhodnutia (ako správne poznamenávajú žalobcovia 1/ a 2/ v dovolaní) sa týkajú skutkových podstatí bezdôvodného obohatenia v súvislosti s poskytnutím preddavku pred uzavretím kúpnej zmluvy, o ktorý prípad vzniku bezdôvodného obohatenia ale podľa záveru odvolacieho súdu nešlo.

24. Majúc na zreteli vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu nemá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP a teda prípustnosť dovolania žalobcov 1/ a 2/ z tohto ustanovenia nemožno vyvodiť.

25. Podľa názoru žalobcov 1/ a 2/ je ich dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné tiež podľa § 421 ods. 1 CSP.

26. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj napr. rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

27. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie otázka skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie ustanovení napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom

vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

28. Žalobcovia 1/ a 2/ v dovolaní uviedli, že ich dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

29. K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a zároveň § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd už v iných prípadoch (sp. zn. 6 Cdo 13/2017 a 6 Cdo 21/2017) uviedol, že „uplatnenie obidvoch dovolacích dôvodov naraz sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje - odvolací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená“. Vec prejednávajúci senát sa stotožňuje s týmto právnym názorom.

30. K uvedeným dôvodom prípustnosti dovolací súd len stručne poznamenáva, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Na rozdiel od vyššie uvedenej procesnej situácie ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe).

31. Podľa názoru odvolacieho súdu v preskúmvanej veci žalobcovia 1/ a 2/ otázku relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 CSP v dovolaní nenastolili. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobcovia 1/ a 2/ odôvodňujú tým, že odvolací súd tým, že ich plnenie žalovaným 1/ a 2/ pred uzavretím kúpnej zmluvy posúdil ako pôžičku, i keď v skutočnosti išlo o preddavok kúpnej ceny, sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a pre prípad, ak by dovolací súd dospel k záveru, že dôvod prípustnosti ich dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je daný, žiadali, aby bol „preskúmaný“ dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pričom otázkou, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, je podľa nich otázka: „Či možno spôsobom uvedeným v tejto veci „zmeniť“ právne platným a účinným spôsobom skutočný titul plnenia - preddavok na kúpnu cenu - na pôžičku, alebo či uvedená notárska zápisnica je ako úkon v rozpore so skutočným stavom neplatná a platný je právny úkon plnenia ako zálohy na kúpnu cenu“. Takto žalobcami 1/ a 2/ vymedzené otázky podľa odvolacieho súdu nie sú otázkami právnymi v zmysle § 321 ods. 1 CSP, ale otázkami skutkovými.

32. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (viď napr. rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 150/2017, 3 Cdo 27/2010, 4 Cdo 7/2018, 4 Cdo 32/2018, 7 Cdo 99/2018).

33. Dovolaním napadnutý rozsudok spočíva na skutkovom závere, že „žalobcovia neuniesli dôkazné

bremeno o svojich tvrdeniach, že sa žalovaní 1/ a 2/ na ich úkor obohatili plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol a naopak, žalovaní uniesli dôkazné bremeno k svojim tvrdeniam, že ich právne vzťahy je potrebné posudzovať v zmysle notárskej zápisnice z 1. februára 2012 Nz 3702/2012 v spojení s pokračujúcou notárskou zápisnicou NZ 5888/2012, v ktorej bol uvedený právny dôvod poskytnutia finančných prostriedkov žalobcov žalovaným a ktorá slúži pre účely exekučného konania v prospech žalobcov ako exekučný titul.“ O otázku relevantnú z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP sa nejedná pri riešení otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, teda bremeno procesnej zodpovednosti za to, že v civilnom spore bude mať súd možnosť urobiť pre dostatok potrebných skutkových poznatkov rozhodnutie v prospech strany, ako si to nesprávne vykladajú žalobcovia 1/ a 2/. Posúdenie otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, ktoré ju v tom-ktorom spore zaťažovalo, spočíva v každom jednotlivom prípade (v každom jednotlivom civilnom sporovom konaní) na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych a v iných prípadoch sa spravidla už nevyskytujúcich skutkových okolnostiach, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu takáto individuálna otázka ani nemôže mať znaky zásadného právneho významu. Dôkazné bremeno je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním, a to bremenom tvrdenia, a prejavuje sa vo výsledku sporu. Pri hodnotení dôkazov nemožno odvolaciemu súdu vyčítať pochybenia, a preto ani nemožno polemizovať s jeho závermi, ktoré žalovaný namieta v dovolaní (porovnaj napr. rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 5 Cdo 328/2012). Skutkový základ sporu zistený v „základnom“ konaní nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybniť. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a to aj vtedy, keď je v dovolaní spochybňovaný práve skutkový stav zistený odvolacím súdom.

34. Je zrejmé, že žalobcovia 1/ a 2/ v danom prípade vo väzbe na § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP síce argumentujú nesprávnym právnym posúdením, avšak len v tom zmysle, že ak by odvolací súd vyšiel z podľa nich tvrdeného skutkového stavu (teda ak by konanie strán interpretoval podľa ich tvrdení a nie tvrdení žalovaných 1/ a 2/), nevyhnutne by musel dospieť k odlišnému právnemu posúdeniu, teda k záveru, že dôvodne sa domáhajú vydania bezdôvodného obohatenia získaného žalovanými 1/ a 2/ na základe plnenia, ktorého právny dôvod odpadol. Otázkou právnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP rozhodne nie je otázka, „či možno spôsobom uvedeným v tejto veci ‚zmeniť‘ právne platným a účinným spôsobom skutočný titul plnenia - preddavok na kúpnu cenu - na pôžičku, alebo či uvedená notárska zápisnica je ako úkon v rozpore so skutočným stavom neplatná a platný je právny úkon plnenia ako zálohy na kúpnu cenu“.

35. Vzhľadom na to, že dovolateľmi takto namietnuté boli skutkové (nie právne) okolnosti, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcov proti rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ ani písm. b/ CSP.

36. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcov 1/ a 2/ nevyplýva ani z § 421 ods. 1 písm. a/ ani písm. b/ CSP. Vzhľadom na to ich neprípustné dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

37. Úspešným žalovaným 1/ a 2/ dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.